



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)
SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **P. S. (S.)**

oskarżonego z art. 244 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 8 maja 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść oskarżonego
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie
z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt II K 88/23,

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.**

[J.J.]

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Radziejowie, po rozpoznaniu i uwzględnieniu wniosku skierowanego przez Prokuratora Rejonowego w Radziejowie, w trybie art. 335 § 2

k.p.k., wyrokiem z dnia 17 maja 2023 r., sygn. II K 88/23, uznał P. S. za winnego tego, że w dniu 19 marca 2023 r. w miejscowości P., powiat r., województwo [...], kierował samochodem osobowym marki V. o nr rej. C. po drodze publicznej, pomimo sądowego zakazu kierowania wszelkimi pojazdami mechanicznymi na okres 4 lat, orzeczonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Radziejowie, sygn. II K 311/21, obowiązującego w okresie od 8 stycznia 2022 r. do 8 stycznia 2026 r., tj. występku z art. 244 k.k., za co na podstawie art. 244 k.k. wymierzył mu karę grzywny w rozmiarze dwustu stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę dwudziestu złotych. Jednocześnie na mocy art. 42 § 1a pkt 2 k.k. Sąd orzekł wobec P. S. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres dwóch lat oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów sądowych.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 25 maja 2023 r., bez postępowania odwoławczego.

Od wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie z dnia 17 maja 2023 r., sygn. II K 88/23, kasację wniósł – w dniu 14 lutego 2024 r. – Prokurator Generalny. Zaskarżył powyższy wyrok w całości, na niekorzyść oskarżonego, formułując zarzut: „rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 343 § 6 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. poprzez niezasadne uwzględnienie wadliwego wniosku prokuratora i wydanie, bez przeprowadzenia rozprawy, wyroku skazującego P. S. za występki z art. 244 k.k. polegający na kierowaniu w dniu 19 marca 2023 r. pojazdem mechanicznym wbrew obowiązującemu oskarżonego zakazowi kierowania wszelkimi pojazdami mechanicznymi, z jednoczesnym zaniechaniem orzeczenia wobec P. S. świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5 000 złotych, w następstwie czego doszło do rażącej i mającej istotny wpływ na treść wyroku obrazy prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 43a § 2 k.k., który w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, iż w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny”.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesiony w kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego – z zachowaniem terminu określonego w art. 524 § 3 k.p.k. – zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, które to uchybienie w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia przepisu prawa karnego materialnego, jest oczywiście zasadny, co umożliwiło uwzględnienie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia w całości na posiedzeniu bez udziału stron na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Słusznie autor kasacji we wniesionym nadzwyczajnym środku zaskarżenia zwrócił uwagę, że sąd, do którego prokurator skierował wniosek w trybie art. 335 § 2 k.p.k. obowiązany jest, zgodnie z treścią art. 343 § 6-7 k.p.k., do dokonania szczegółowej kontroli zarówno formalnej, jak i merytorycznej tego pisma procesowego. Sąd winien zatem zweryfikować między innymi: czy sformułowane przez prokuratora w treści wniosku propozycje uwzględniają uprzednie ustalenia stron w zakresie proponowanych rozstrzygnięć co do orzeczenia kary, środka karnego, środka kompensacyjnego, środka związanego z poddaniem sprawcy próbie i czy są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa materialnego i procesowego. Niezgodność zaś wniosku tak z ustaleniami dokonanymi przez strony, jak i przepisami prawa materialnego lub procesowego powoduje, że jest on niemożliwy do przyjęcia przez sąd. Wobec zaistnienia tego rodzaju przeszkody uniemożliwiającej konsensualne zakończenie, sprawa powinna zostać rozpoznana na zasadach ogólnych, chyba że prokurator dokona modyfikacji wniosku (zaakceptowanej przez oskarżonego), która będzie nieprawidłowości te konwalidowała (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 5 października 2017 r., II KK 178/17; 5 grudnia 2018 r., V KK 514/17; 8 stycznia 2019 r., III KK 701/18). Dokonanie w odniesieniu do wniosku jakichkolwiek zmian uwarunkowane jest więc uzgodnieniem takich modyfikacji przez strony.

W analizowanej sprawie Sąd *meriti* bez wątplenia zaniechał przeprowadzenia takowej kontroli. Świadczy o tym fakt, że zaakceptował wniosek złożony w trybie art.

335 § 2 k.p.k. pomimo tego, że nie zawnioskowano w nim o orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego z art. 43a § 2 k.k., którego orzeczenie było w tym przypadku obligatoryjne.

Przepis art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.1855 z dnia 2 września 2022 r.) i obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi bowiem, iż „W razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 165a § 1 lub 2, art. 171 § 1, 2 lub 3, art. 174 § 1, art. 178a § 1, art. 178b, art. 179, art. 180, art. 200a § 1 lub 2, art. 200b, art. 202 § 4b lub 4c, art. 244, art. 255a § 1 lub 2, art. 258 § 1, art. 263 § 2 sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych, do wysokości określonej w § 1”.

Zgodnie zatem z przywołanym przepisem, w jego brzmieniu obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu, tj. 19 marca 2023 r., jak i w czasie wyrokowania w sprawie, tj. 17 maja 2023 r., skazując P. S. za występki określony w art. 244 k.k. - czyli wymieniony w katalogu zawartym w dyspozycji art. 43a § 2 k.k. - Sąd *meriti* był zobligowany do orzeczenia świadczenia pieniężnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2022 r., sygn. akt I KK 203/22).

Jednocześnie na marginesie, stanowiących zasadniczy przedmiot kasacji rozważań, należy zaznaczyć, że art. 244 k.k. przyjęty za podstawę skazania i wymiaru orzeczonej wobec P. S. kary grzywny stanowi, że sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Tym samym, wymierzając oskarżonemu karę grzywny, Sąd pierwszej instancji orzekł karę nieprzewidzianą w sankcji przywołanego przepisu. Taką karę Sąd mógłby jednak orzec, gdyby uwzględnić treść art. 37a k.k. Z treści uwzględnionego przez Sąd Rejonowy w Radziejowie wniosku prokuratora, złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wynika, że propozycja wymierzenia oskarżonemu kary grzywny uwzględniała instytucję przewidzianą w dyspozycji art. 37a § 1 k.k. (k. 15). Można zatem przyjąć, że ta regulacja jedynie omyłkowo nie została przywołana w podstawie wymiaru kary.

Wobec powyższego, jak wskazał Prokurator Generalny w uzasadnieniu wniesionej kasacji, ograniczono zarzut obrazy prawa materialnego wyłącznie do dyspozycji art. 43a § 2 k.k., ponieważ pomimo nieprzytoczenia w treści wyroku o sygn. akt II K 88/23 dyspozycji art. 37a § 1 k.k. Sąd *meriti* niewątpliwie oparł rozstrzygnięcie o karze o ten przepis i dopełnił jednocześnie wszystkich warunków koniecznych do zastosowania rozwiązania uregulowanego w art. 37a § 1 k.k. Równocześnie z orzeczoną karą wolnościową Sąd nałożył bowiem na oskarżonego wskazany w treści tego przepisu środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Postąpienie to nie zwalniało natomiast Sądu z obowiązku równoczesnego orzeczenia świadczenia pieniężnego, ponieważ z racji skazania P. S. za występki z art. 244 k.k., jednoznaczne brzmienie art. 43a § 2 k.k. obligowało Sąd do bezwzględnego respektowania tej normy. Przywołany art. 37a § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od 24 czerwca 2020 r. do 30 września 2023 r.) stanowiąc o konieczności wzmocnienia orzekanej zamiennej kary wolnościowej przynajmniej jednym z wymienionych alternatywnie środków, nie zawiera zarazem żadnego ograniczenia co do ich ilości.

Jednocześnie należy również nadmienić, że przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2023 r. nie stanowi już o obligatoryjnym orzeczeniu środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Mając natomiast na uwadze odmienne uregulowanie przez ustawodawcę, poprzez podwyższenie dolnych granic kar wolnościowych, możliwych do orzeczenia przy zastosowaniu tej normy prawnej, w ramach ponownego rozpoznania sprawy zastosowanie znajdzie przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. do dnia 30 września 2023 r. jako względniejszy dla oskarżonego w myśl regulacji art. 4 § 1 k.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 43a § 2 k.k., obowiązujące od dnia 1 stycznia 2023 r., obliguje Sąd do bezwzględnego respektowania tej normy prawnej i orzeczenia świadczenia pieniężnego również przy jednoczesnym zastosowaniu dyspozycji art. 37a § 1 k.k. i to zarówno w jego brzmieniu obowiązującym przed, jak i od dnia 1 października 2023 r.

Wobec przedstawionej wyżej argumentacji nie ulega wątpliwości, że opisane uchybienie miało rażący i istotny wpływ na treść wydanego wyroku. Z nieuprawnioną korzyścią dla P.S., nie orzeczono, wobec tego oskarżonego obligatoryjnego środka

karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a zatem nie poniósł on wszystkich konsekwencji prawnych swojego zachowania.

Procedując ponownie w niniejszej sprawie, dochowując omówionego obowiązku kontroli wniosku złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k. Sąd Rejonowy powinien uzyskać od oskarżonego zgodę na dodatkowe - obligatoryjne - rozstrzygnięcie w zakresie wskazanego wcześniej środka karnego i następnie uwzględnić je w wyroku. W przypadku, gdyby Sąd nie uzyskał zgody sprawa powinna zostać rozpoznana na zasadach ogólnych, mając na uwadze kierunek i zakres wniesionej kasacji.

Wobec czego zasadnym jest uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości, pomimo, że jest ono wadliwe w istocie jedynie w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2023 r., I KK 270/23).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

[J.J.]

[ms]

Tomasz Artymiuk Piotr Mirek Małgorzata Wąsek-Wiaderek